

דברי פתיחה כנס ספריות - חשיפה לעולם המחקר הרפואי

במאי 2017 במסגרת כנס טלדן יזם צוות הספרייה הרפואית באסף הרופא יום עיון בשם " הספרייה הרפואית – מתומכת למקדמת מחקר".

לטובת אלו שלא השתתפו ביום זה אני מבקשת להתחיל באזכור מסר עיקרי שהעברתי בדברי הפתיחה ליום זה:

בואו נדבר על הטרמינולוגיה שבה אנו משתמשים. אנו מרבים להשתמש במושג "תמיכה" כאשר אנו מתייחסים לעבודתנו עם חוקרים רופאים. האם המושג הזה מתאים ומשרת אותנו ואולי הוא גורם לכך שאנו מוציאים עצמנו מתוך קהילת החוקרים?

הגדרת המושג תמיכה על פי בבילון – "משענת, משען, גב, מסעד, סמוכה, וכו'". אחת הבעיות שעולות משימוש בטרמינולוגיה זו היא שאנו שמים את עצמנו במקום נמוך יותר. המונח תמיכה מצמצם את מה שאנו רוצים להשיג באינטראקציה עם החוקרים.

תמיכה הינה דבר הכרחי להצלחה.

כאשר אנו מדברים על תמיכה אנו מחזקים את תפיסת המעמד של הספרייה כמחלקה שנותנת שירותי מידע. אך האם זה הכל? האם אנו יכולים להרשות לעצמנו להסתפק במקום שמחוץ למעגל העשייה המחקרית? האם אנו רוצים שהקשר שלנו עם החוקרים יתפס בצורה הזו?

במקום לדבר תמיכה מה דעתכם על שימוש במושג קידום מחקר. באנגלית יש יותר אפשרויות שלא הצלחתי לחשוב עליהם בעברית כגון: *engaging, collaborating, sharing, participating*

למושג קידום יש משמעות אקטיבית בתהליך המחקר והפרסום.

אני מאמינה שאם נשנה קודם אנחנו את הטרמינולוגיה שבה אנו משתמשים. בצעדים קטנים אך עקביים נשנה את התפיסה הקיימת לגבי מי אנחנו ומה אנחנו עושים.

בחלק השני של היום ערכנו פאנל בו השתתפו מנהלים ונציגים של ספריות אקדמיות ושל בתי חולים.

בפאנל נגענו במספר אתגרים שאנו עומדים בפניהם כגון חוסר במיומנויות מקצועיות בקרב הצוותים בספריות.

שלומית נשרי, מנהלת הספרייה של הפקולטה לרפואה בצפת, דיברה על החוסר בפלטפורמה ללמוד ולהשתלם וכן על חוסר שיתוף פעולה בין בספריות בנושא זה.

נמרוד ינאי, נציג ספריית הפקולטה לרפואה בתל אביב בפאנל, דיבר על הצורך של הספריות לגלות גמישות ולעשות דברים שלא עשתה בעבר.

אני מודה למירב מורטנפלד קלאס, מתאמת רשת הספריות הרפואיות, שהרימה את הכפפה וארגנה את יום העיון שאני רואה בו המשך ישיר לכנס במאי. אנו אנשי הספריות מקבלים הזדמנות להרחיב את הידע וההבנה לגבי המערכות שעוסקות בארגונים שלנו בקידום מחקר וכן על נושאים נוספים שהחוקרים מתמודדים אתם. זוהי הזדמנות לשמוע, להשמיע ולקבל רעיונות לשינופי פעולה. לא צריך להמציא את הגלגל. אנחנו יכולים בכוחותינו לעשות שינוי.

בהזדמנות זו אני רוצה לעדכן אתכם על מספר פרויקטים אותם קידמנו בזמן האחרון תחת הכותרת קידום מחקר.

באתר הספרייה מופיע היום באופן בולט דף שנקרא "קידום מחקר" ובו אנו מפרטים על השירותים שלנו בנושא. (שקופית 1)

כולנו עושים פעולות כאלו ואחרות לקידום מחקר אבל כאן מדובר באריזה שיווקית של כל השירותים תחת כותרת חדשה. (שקופית 2)

בכנס במאי עדכנתי לגבי שיתוף פעולה שיזמה הספרייה לטובת קיום סדנה לכתיבה מדעית.

הפרסום הופץ בעיקר לצוותים הרפואיים באמצעות קבוצות תפוצה שונות. הפרסום כלל טופס אלקטרוני לרישום לסדנה שנבנה בגוגל דוקס. (שקופית 3)

הסדנה נבנתה בשיתוף פעולה עם ד"ר טל מרום רופא בעל ניסיון רב בכתיבה מדעית (עבר מאז לביה"ח אסותא באשדוד) וכן עם ד"ר שרה בר יהודה חוקרת בתחום מדעי החיים שמסייעת בכתיבת מאמרים בבית החולים כפריאלנס.

את טופס הרישום ניצלנו כדי לשאול שאלה פשוטה, מה האתגרים שעומדים בפניך בתהליך הכתיבה המדעית? (שקופית 4). מהמידע שקיבלנו אפשר כבר לקבל תמונה מעניינת על הגורמים שמעכבים ומה אנו בספריות יכולים לעשות בנושא.

כאשר מקבצים את התשובות לפי קטגוריות נראה שהנושאים החשובים לחוקרים הם:

מבנה המאמר המדעי על 5 פרקיו, ארגון המידע וניהול הציטוטים, בחירת כתב העת לפרסום, סוגיות אתיות/Authorship, תהליך הכתיבה תוך שימוש בשפה המקובלת.

הסדנה בת שעה וחצי נועדה לתת מידע על קצת המזלג כדי לגרום לנוכחים להרגיש שזה לא מספיק ושהם רוצים עוד.

נרשמו סה"כ כ 70 אנשים לסדנה ובפועל הגיעו כ 30. בסוף הסדנה הועבר דף משוב. מהמשוב עלה שיש הרבה צורך מהשטח בעוד ידע וכלים בנושא.

בשלב זה הוחלט בשיתוף עם סגנית מנהלת בית החולים להוציא סקר לכלל הצוותים הרפואיים בנושא "עמדות כלפי ביצוע מחקר רפואי". מטרת הסקר להבין את הצרכים והאתגרים בפניהם עומדים חוקרים בבית החולים אסף הרופא. גם סקר זה נבנה בגוגל דוקס. אנו בשלבי איסוף הנתונים מהסקר והם יוצגו בפני מנהלת בית החולים כדי לגבש מדיניות בנושא.

הפרויקט האחרון שהבשיל בחודשים האחרונים לכדי פיילוט הוא הטמעת מערכת לאיסוף נתוני מחקר בשם REDCAP. אני רואה במהלך זה דוגמה לזיהוי הזדמנויות ופערים בתוך הארגון וקידום מהלכים לשינוי המצב.

הרעיון להטמעת המערכת עלה כמעט לפני שנתיים במסגרת פורום המחקר של בית החולים על ידי קרדילוג שחזר מתת התמחות בארה"ב ושם נחשף לעבודה עם המערכת.

לאחר ששמעתי עליה, קראתי והשתתפתי בקורס מקוון בנושא והחלטתי לקחת על עצמי לקדם את הכנסת המערכת תוך הסרת חסמים. החסם הבעייתי ביותר היה מצד הייעוץ המשפטי משום שהצעד הראשון שצריך הוא שמוסד יחתום על חוזה הצטרפות לקונסורציום המוסדות המשתמשים במערכת.

תנאי החוזה עברו בסופו של דבר דרך היועמ"ש של משרד הבריאות ועד משרדי היועמ"ש לממשלה.

בשקפים הקרובים אני מציגה את לכם את המצגת שהוצגה לסגנית מנהל בית החולים אותה הייתי צריכה לשכנע לחתום כנציגת בית החולים על הצטרפות לקונסורציום המוסדות המשתמשים במערכת.

גם את אנשי יחידת המחשוב היה צריך לרתום למהלך משום שהם אלו שצריכים ליישם את המערכת, להקצות לה אזור ייעודי בשרת ואחר כך לתמוך בה. לאחר שמנהל אבטחת המידע הבין את הערך של המערכת הוא הפך להיות תומך נלהב שלה. הוא הבין דרכה שיש פרצה גדולה באבטחת מידע ושיש לו כלי טוב וחינמי לטפל בה.

בחודש הבא לאחר סיום הפיילוט אציג את המערכת במסגרת פורום המחקר של בית החולים.

לצורך כך אשב עם 2 רופאים שמכירים את המערכת ושיעזרו לי בבניית ההרצאה.

אז אולי יש מי שיגיד שזה לא קשור בכלל לעבודת הספרייה ולמה להשקיע זמן במערכת לניטור ניסויים קליניים. אבל אני אומרת שמה שחשוב כאן הוא לא התוכן אלא המהלך והמודעות לכך שיש הזדמנויות להדגים את הערך המוסף של הספרייה בקידום מחקר. צריך רק לפקוח עיניים, ולפעול כשמגיעה ההזדמנות.

כל שיתוף פעולה יביא אחר כך תומך נוסף לספרייה ויותר מודעות למה שנעשה בה.